

Antalet unga studenter i Sverige och i andra länder

En kvantitativ jämförelse.

(Lars Brandell 2005-12-18, rättad 2005-12-29)

Inledning

I anslutning till de senaste månadernas diskussion om det lämpliga i att nu öka antalet ”platser” i högskolan får man ibland ett intryck att debattörerna (på båda sidor) utgår från att Sverige redan nu ligger i täten när det gäller antalet utbildningsplatser vid universitet och högskolor.

I en tidigare rapport *Högskolans ungdomsutbildning, Dagens omfattning och framtidens utmaningar* (Lars Brandell 2005-05-29)¹ gjorde jag en översikt av väntade framtida utmaningar för grundutbildningen av ungdomar vid de svenska universiteten och högskolorna. Huvudresultatet var att Sveriges placering internationellt sett inte är så enastående som man ibland gör gällande. Vi står dessutom inför en rad demografiska utmaningar som kommer att öka påfrestningarna på högskolesystemet². Därför kan man inte slå sig till ro med resultaten av de senaste femton årens expansion av den högre utbildningen i Sverige. Det behövs redan nu *förstärkningar* och *förändringar* av grundutbildningen vid universitet och högskolor.

En huvudkälla för den tidigare rapporten var OECD:s³ rapport Education at a Glance (EaG) från år 2004. Sedan dess har motsvarande rapport för år 2005 publicerats. Den innehåller i vissa avseenden mer omfattande data än den föregående upplagan. Med dem som utgångspunkt ges i denna rapport ett antal diagram med kommentarer som belyser frågan: *Hur står sig Sverige internationellt sett avseende antalet unga studenter?*⁴

EaG 2005

Under senare år har det varit vanligt att man från utbildningsdepartementet kommenterat den årliga EaG-rapporten samma dag som den publiceras. Så skedde även i år när EaG 2005 publicerades den 13 september. I en artikel på Dagens Nyheters debattsida pekade de tre statsråden inom utbildningsdepartementet framförallt på resultat som är positiva för Sverige. Framförallt lyfte man fram uppgifter som visade att staten i Sverige jämfört med de flesta andra länder lägger mycket pengar på utbildning.

Jag har istället utgått från uppgifterna i EaG 2005 om ungdomens deltagande i utbildning på olika nivå i de olika länderna. Redovisningen ges i fyra diagram med kommentarer:

I **Diagram 1** görs en jämförelse mellan deltagarfrekvenserna i de eftergymnasiala utbildningarna i de nordiska länderna i åldrarna 19 – 29 år.

¹ www.lilahe.com/hogskolansungdomsutbildning.pdf

² Se Demografiska utmaningar för högskolepolitiken (Lars Brandell 2005-11-19) www.lilahe.com/demografiskautmaningar/pdf

³ OECD Oorganisation for Economic Cooperation and Development) består av sammanlagt 30 industristater.

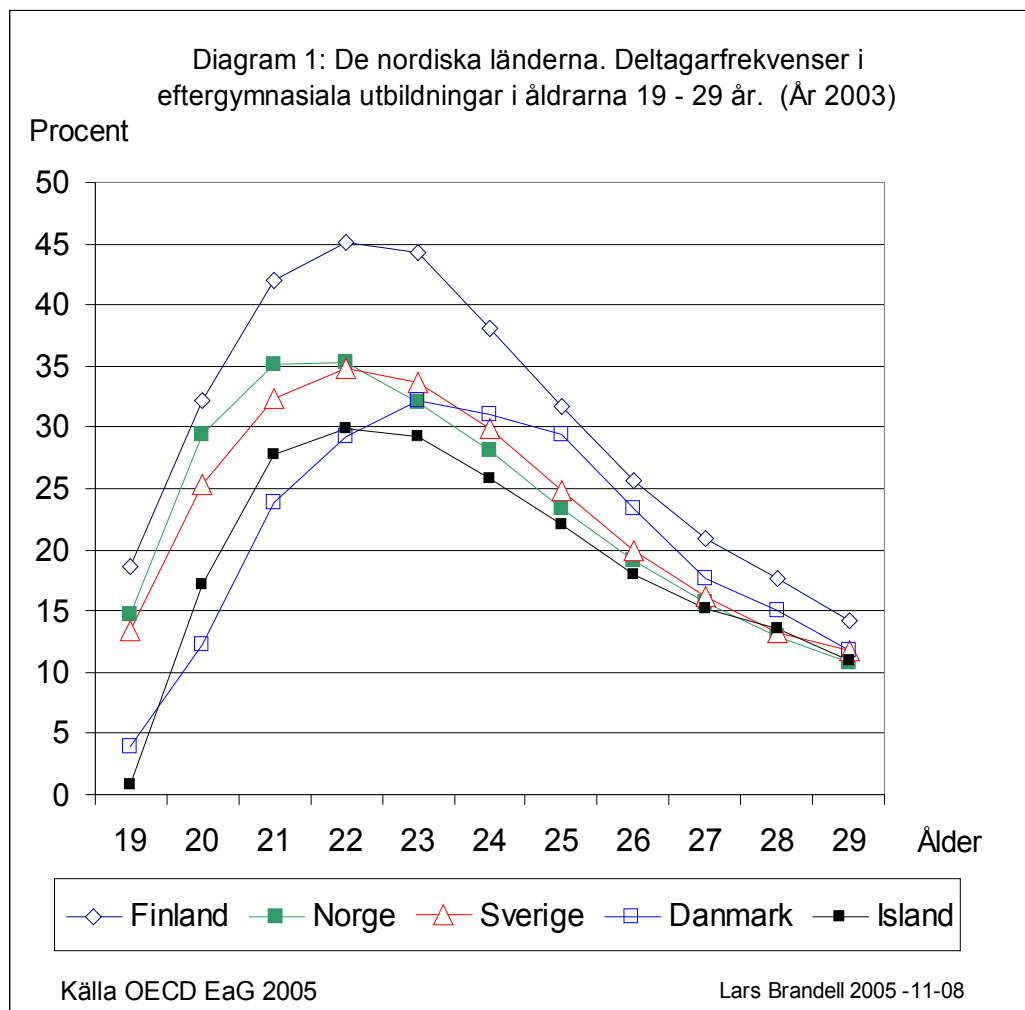
⁴ Rapporten handlar om studenter som är under 30 år.

I **Diagram 2** jämförs den genomsnittliga deltagarfrekvensen i åldrarna för de första sju studieåren i eftergymnasiala utbildningar för 16 OECD-länder, däribland Sverige. De sju första studieåren gäller i vissa länder åldrarna 18 – 24 år, i andra (däribland de nordiska) 19 – 25 år.

I **Diagram 3** jämförs den genomsnittliga deltagarfrekvensen i eftergymnasiala utbildningar i åldrarna för de första elva studieåren (18 – 28 år eller 19 – 29 år) för samma länder som i diagram 2.

Diagram 4 slutligen avser den totala deltagarfrekvensen i åldrarna 17 – 29 år d.v.s. andelen av de olika ålderskullarna som deltar i någon form av utbildning oavsett nivå. Uppgifterna gäller de fem nordiska länderna och medelvärdet för samma 16 länder som redovisas i diagram 2 och 3.

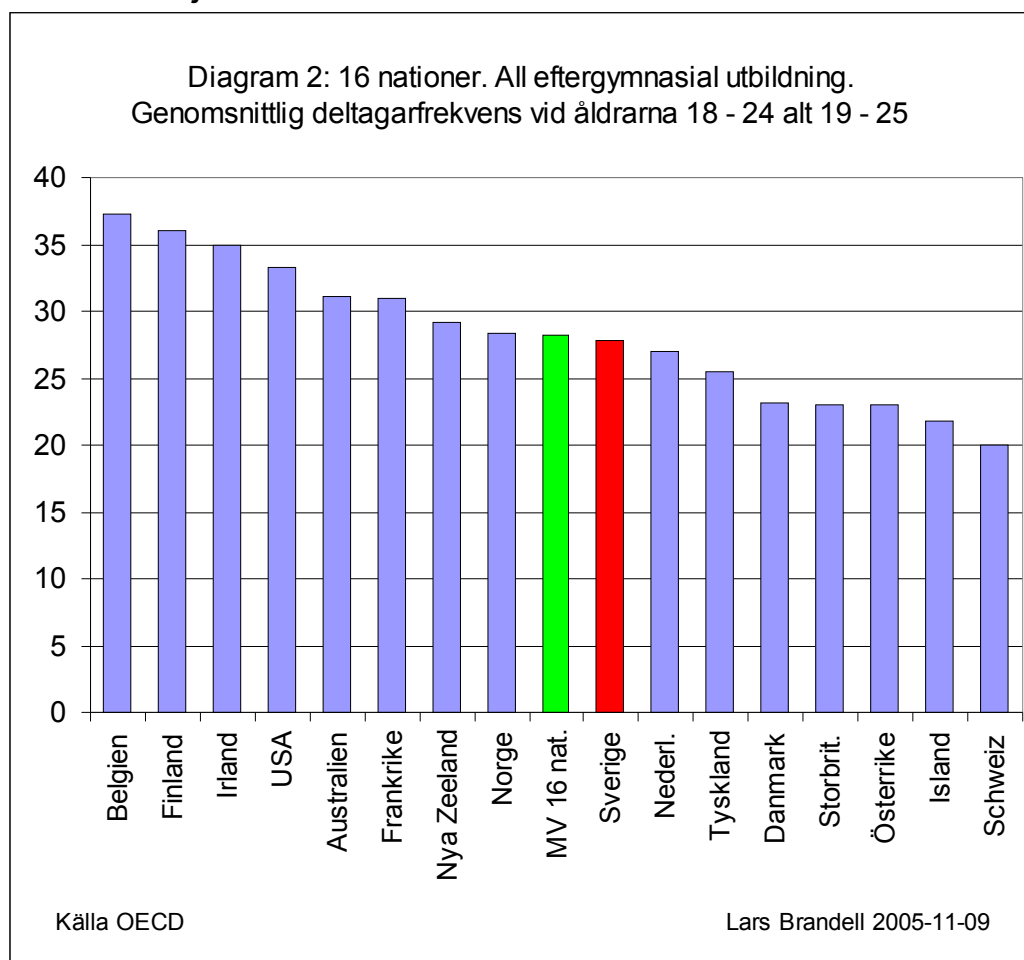
1. Sverige har i förhållande till folkmängden betydligt färre ungdomar i eftergymnasial utbildning än Finland . Sverige ligger på ungefär samma nivå som Danmark, Norge och Island.

Kommentarer

1. Underlaget till diagrammet är OECD:s rapport Education at a Glance från år 2005 (som avser situationen år 2003) (Table C.1.5.) Det visar andelen av ålderskullarna 19 – 29 år (*deltagarfrekvensen*) i de fem nordiska länderna som deltog i någon form av eftergymnasial offentlig utbildning.
2. I hela intervallet 19 – 29 år ligger Sveriges siffror väsentligt lägre än Finlands. Deltagarfrekvenserna för Sverige ligger under de norska fram till 21 år. För högre åldrar är Norges och Sveriges siffror ungefär desamma. Sverige ligger högre än Danmark upp till 22 år. Från 25 år och uppåt är de svenska siffrorna lägre än de danska.

2. Antalet studerande under de första sju studieåren i eftergymnasiala utbildningar i Sverige ligger på genomsnittlig nivå bland 16 jämförbara OECD-länder

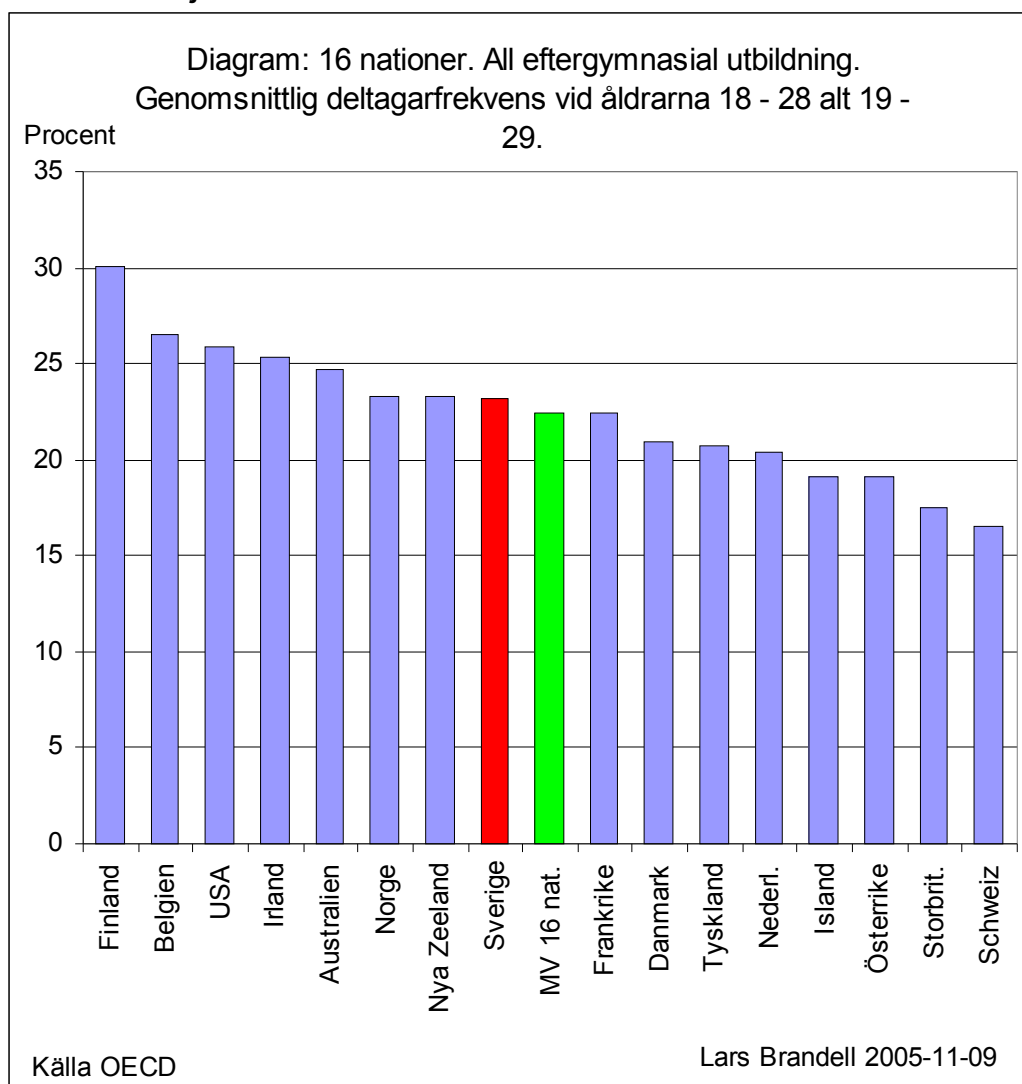

Kommentarer

1. Underlaget till diagrammet är OECD:s rapport Education at a Glance från år 2005 (som avser situationen år 2003) (Table C.1.5.) i Sverige och femton andra länder med i stort sett samma yttre förutsättningar som vårt land.
2. Staplarnas höjd är för de olika länderna är den genomsnittliga deltagarfrekvensen för sju ålderskullar. Deltagarfrekvensen för en ålderskull är andelen av ålderskullen som deltar i någon form av eftergymnasial utbildning.
3. I vissa länder sker övergången till högskolan vid 18 års ålder. I andra vid 19 år. Därför har för samtliga länder beräknats medelvärden av de årliga deltagarfrekvenserna, dels för åldrarna 18 – 24 år, dels för 19 – 25 år. För varje land redovisas i diagrammet det största av dessa två värden. Staplarna kan därför ses som ett mått på antalet studenter (i relation till folkmängden) under de första sju åren efter normalåldern för dem som slutar i det sekundära skolsystemet.

4. Den röda stapeln avser som synes Sverige; den gröna är medelvärdet av det framräknade måttet för de 16 länderna.
5. Sverige ligger vid denna mätning ungefär på den genomsnittliga nivån bland de 16 länderna.

3. Antalet studerande under de första elva studieåren i eftergymnasiala utbildningar i Sverige ligger på genomsnittlig nivå bland 16 jämförbara OECD-länder

Kommentar

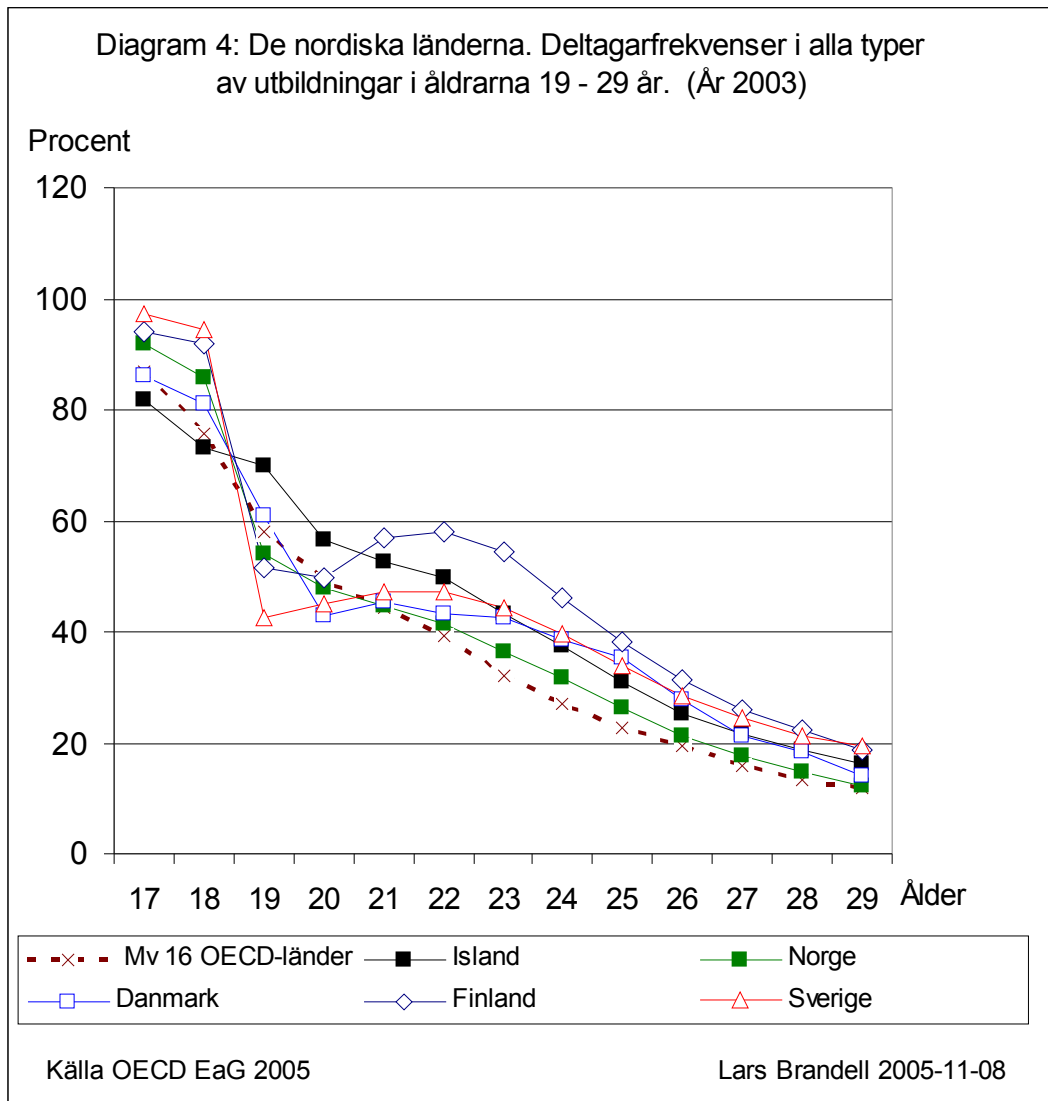
1. Underlaget till diagrammet är OECD:s rapport Education at a Glance från år 2005 (som avser situationen år 2003) (Table C.1.5.) i Sverige och femton andra länder med i stort sett samma yttre förutsättningar som vårt land.
2. Staplarnas höjd är för de olika länderna är den genomsnittliga deltagarfrekvensen för elva åldersskullar. Deltagarfrekvensen för en åldersskull är andelen av åldersskullen som deltar i någon form av eftergymnasial utbildning.
3. I vissa länder sker övergången till högskolan vid 18 års ålder. I andra vid 19 år. Därför för samtliga länder beräknats medelvärden av de årliga deltagarfrekvenserna dels för åldrarna 18 – 28 år dels för 19 – 29 år. För varje land redovisas i diagrammet det största av dessa två värden. Staplarna kan därför ses som ett mått på antalet studenter (i relation till folkmängden) under

de första elva åren efter normalåldern för dem som slutar i det sekundära skolsystemet.

4. Den röda stapeln avser som synes Sverige; den gröna är medelvärdet av det framräknade måttet för de 16 länderna.
5. Sverige ligger vid denna mätning ungefär på den genomsnittliga nivån bland de 16 länderna.

4. I ett nordiskt perspektiv har Sverige ett medelmåttigt (totalt) studiedeltagande bland 17 – 29-åringar.

Sverige har mycket hög deltagarfrekvens bland 17 - 18-åringar, men internationellt sett mycket låg deltagarfrekvens bland 19 – 20-åringar.

Kommentarer

1. Underlaget till diagrammet är OECD:s rapport Education at a Glance från år 2005 (som avser situationen år 2003) (Table C.1.5.) Det visar för de fem nordiska länderna andelen (i procent) av ålderskullarna 19 – 29 år som deltog i någon form av offentlig utbildning (alla nivåer från förskola till högskola) - deltagarfrekvensen.
2. Dessutom redovisas kurvan för medelvärdet av samma deltagarfrekvenser för 16 OECD-länder med yttre förutsättningar liknande Sveriges. (Det är Austra-

lien, Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Island, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Schweiz Storbritannien, Sverige, Tyskland, USA och Österrike.)

3. Sverige har i mycket hög deltagarfrekvens i åldrarna 17 – 18 år (nära 100 procent). Här ligger Sverige över övriga nordiska länder och även klart över medelvärdet för de 16 studerade länderna. Det gäller åldrar då man normalt går i gymnasieskolan.

Däremot bland 19-åringar och 20-åringar, är det internationellt sett en liten andel av befolkningen i Sverige som deltar i någon form av utbildning. Detta är de åldrar då man normalt bör ha börjat högskolestudier.